

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿԳՄՄՆ «Երևանի Լեոյի անվան հ. 65 ավագ դպրոց»
ՊՈԱԿ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Տեքստի հետ աշխատանքը՝ որպես բանավոր խոսքի
զարգացման միջոց

Կատարող՝ Լիլիթ Անդրեասյան

Ղեկավար՝ Քևարիկ Պետրոսյան

ԵՐԵՎԱՆ 2023

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Թեմայի ընտրության նպատակը և արդի ինդիքները.....	4
Ընթերցանության նպատակն ու կարևոր դերը ֆրանսերեն լեզվի դասընթացին.....	5
Դասին նախապատրաստվելը.....	6
Ընթերցանության երեք տեսակները	8
Ընթերցանության ստուգման ավանդական ձևերը.....	10
Դասի նպատակը տեքստի հետ աշխատելիս	11
Եզրակացություն	12
Օգտագործված գրականության ցանկ	13

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Այսօր որևէ օտար լեզու իմանալը դարձել է մարդու կյանքի մի անհրաժեշտ բաղադրիչ, առանց որի հնարավոր չէ պատկերացնել 21-րդ դարի ցանկացած բնագավառի որևէ բանիմաց մասնագետ :Տիրապետել օտար լեզվի, նշանակում է տիրապետել լեզվի չորս հմտություններին՝բանավոր (խոսել և ունկնդրել)և գրավոր (գրել և կարդալ),որոնք անքակտելի և փոխներգործուն են:

Օտար լեզուն՝ որպես ուսումնական առարկա ,նպաստում է սովորողների ընդհանուր կրթությանը, հաղորդակցական կարողությունների ձևավորմանը,զարգացնում նրանց ճանաչողական կարողությունները,խոսքն ու մտածողությունը,ընդլայնում նրանց աշխարհայացքը,աջակցում սովորողի ընդհանուր խոսքային կարողությունների զարգացմանը:

Իմ հետազոտության թեման ընթերցանության կարողությունն է,թե ինչ գործիքներով կարելի է չափել ընթերցված տեքստի ըմբռնման ծավալը:Ընթերցանությունը սերտ կապված է մյուս բոլոր կարողությունների հետ,որովհետև տեքստի ընթերցումից հետո

սովորողները կիրառում են իրենց խոսելու կարողությունը կարդացածը

ներկայացնելու համար.Ուսուցիչը կարող է շատ սահուն անցնել գրավոր խոսքի

կարողության զարգացմանը՝հանձնարարելով ներկայացնել էսսե կամ իրենց

դիրքորոշումը թեմայի վերաբերյալ: Եթե ուսուցիչը նպատակ ունի նպաստելու նաև 4

լսելու կարողությունը,կարող է ընտրել տեքստ,որն ունի նաև ունկնդրելու

հնարավորություն:

1.Թեմայի ընտրության նպատակը և արդի խնդիրները

Թեման հետաքրքիր և կարևոր է ինձ համար,որովհետև հենց ճիշտ ընտրված ընթերցանության ,տեքստի հետ հետաքրքիր աշխատանքային ձևերի միջոցով կարելի է խթանել աշակերտների հետաքրքրությունը լեզվի նկատմամբ՝ուսուցման ընթացքում աշակերտի ուշադրությունը բևեռելով նոր բառապաշարի վրա,քանի որ բառապաշարի ուսուցումը լեզվակրթության առանցքն է,առանց որի անհնար է տվյալ լեզվով հաղորդակցվելը:Յուրաքանչյուր հմտության զարգացումը նպաստում է հաղորդակցության կատարելագործմանը:Ընթերցանության արդի խնդիրները աշակերտի մոտ հիշողական,տեսողական,արագ կամ դանդաղ մտածելու կառողությունների զարգացումն է,հերաքրքրությունն առաջացնելը հաղորդակցության հիմնական ոլորտների՝երկրագիտական,մշակութաբանական տեղեկատվությամբ, խրախուսել վերլուծական մտածողություն,ստեղծել կարծիքների փոխանակման առողջ դաշտ,որի ժամանակ ուսուցիչն ավելի լավ է ճանաչում իր աշակերտին:

2. Ընթերցանության նպատակն ու կարևոր դերը ֆրանսերեն լեզվի դասընթացին

Ինչու են մարդիկ ընթերցում: Որպեսզի՝

1. տեղեկատվություն ստանան

2. գիտելիք ձեռք բերեն

3. ընդլայնեն բառապաշարը

Կարող ենք անվերջ թվարկել՝ կախված ընթերցողի նպատակներից:

Ընթերցանությունը պետք է դիտվի որպես ճանաչողական գործընթաց, աշխարհի հետ

հաղորդակցվելու որոշակի միջոց: Օտար լեզվով ցանկացած տեսակի

ընթերցանության հիմնական նպատակը տեքստի բովանդակության ընկալումն

է: Կարևոր է տեքստի բովանդակության ընտրությունը: Դառնալով հաղորդակցման մի

միջոց՝ օգնում է իրականացնել ուսումնակրթական տարբեր ռազմավարություններ՝

ընթերցանության հմտությունների ձևավորումից մինչև վերլուծական և

քննադատական կարողությունների զարգացում: Տեքստի բովանդակությունը որոշում

է, թե ինչպես աշակերտները կվերաբերվեն օտար լեզվով ընթերցանությանը՝ որպես

տեղեկատվություն ստանալու միջոց: Բոլոր տեքստերը պետք է լինեն հետաքրքիր,

բովանդակալից, այդ պատճառով տեքստի ընտրություն կատարելիս ուսուցիչը պետք

է հաշվի առնի հետևյալ չափանիշները. տեքստի տեղեկատվության աստիճանը,

տեքստի ուսումնական նպատակները և խնդիրները, տեքստի և սովորողի

հարաբերակցությունը, լեզվական դժվարությունները և կապակցված խոսքի

ընկալումը: Ընթերցանության ամենակարևոր նպատակները հաղորդակցական

հմտությունների ձևավորումն ու համապատասխան կարողությունների զարգացումն

է: Տեքստի ըմբռնման ժամանակ խոսքը գնում է ուղղակի տեքստի իմաստը

հասկանալու մասին: Երբեմն բովանդակության ըմբռնումը շատերի համար

դժվարությունն է առաջացնում, ինչը, սակայն, կարելի է հաղթահարել՝ հստակեցնելով յուրաքանչյուրի խնդիրները և ընտրել իր ընդունակություններին համապատասխան տարատեսակ տեքստեր: Ընթերցանության մեթոդները կարող են շատ անհատական լինել: Բացի տեքստում եղած կյուլթից՝ ընթերցողը պետք է դրա վերաբերյալ ունենա սեփական մոտեցում, հիմնավոր գիտելիքներ, որպեսզի կարողանա կարդացածը ավելի արագ ընկալի ու մեկնաբանի :

3. Դասին նախապատրաստվելը

Դասի հաջողությունը կախված է ուսուցչի ուսուցողական գործիքների ճիշտ ընտրությունից, ինչպես արհեստավորը կընտրի իր գործիքները որակով աշխատանք կատարելու համար

.տվյալ դասարանի լեզվամակարդակին բնորոշ բարդության տեքստ

.թեմայի ճիշտ ընտրություն՝ելնելով աշակերտների տարիքին բնորոշ

առանձնահատկություններից և հետաքրքրություններից, որոնք կմոտիվացնեն նրանց էլ

ավելի սիրով և ուշադրությամբ կարդալ:

.սովորողները պետք է ունենան նախնական

որոշակի գիտելիքներ թեմայի շուրջ:

.հնարավորինս ծանոթ բառապաշար և մատչելի

քերականություն, որոնք չեն խանգարի տեքստի բովանդակության ընդհանուր

ընկալմանը:

.տեքստի հետ աշխատելու ճիշտ ռազմավարություն, առաջադրանքների

տեսակների ճիշտ ընտրություն:

.կազմի համապատասխան բարդությամբ

առաջադրանքներ՝ կախված դասարանի ընդհանուր լեզվամակարդակից և թեմայից:

Առաջադրանքները կարող են ամենապարզից, օրինակ՝ դուրս գրիր տեքստից բոլոր

տոները, մինչև ամենաբարդը լինել, օրինակ տեքստի՝ բովանդակությանը առնչվող հարց, որը նպատակ ունի բացահայտել գործողությունների տրամաբանական ընթացքը կամ պատճառահետևանքային կապերը և այլն:

Տեքստային աշխատանքի ժամանակ **առաջադրանքները առանձնանում են երեք փուլով.**

1.Առաջադրանքներ տեքստի ընթերցումից առաջ

Տեքստի բովանդակության, ժանրի, իրադարձությունների ընթացքի վերաբերյալ

կանխատեսումներ անել՝ հիմնվելով նկարների, սխեմաների, բանալի-բառերի, տեքստի

գծապատկերի և այլնի հիման վրա: Վերնագիրը նույնպես կարող է կանխատեսումների

և ենթադրությունների առիթ տալ, ինչը միաժամանակ կարող է նաև ընթերցողին թյուրիմացության մեջ գցել:

2.Առաջադրանքներ ընթերցանության ընթացքի համար

Նայել **տեքստի վերջում տրված հարցերին**, որոնք իրենց հերթին նորից հուշում են տեքստի գլխավոր բովանդակության մասին և դրանց շնորհիվ պարզ է դառնում, թե ինչի վրա պետք է ուշադրություն դարձնել տեքստն ընթերցելիս: Եվ այս դեպքում խոսքը գնում է ոչ թե յուրաքանչյուր բառը այլ տեքստի ընդհանուր իմաստը հասկանալու մասին: Տեքստը պետք է կարդալ բարձրաձայն՝ ուշադրություն դարձնելով բառերի ճիշտ արտասանությանը, շեշտադրմանը, նախադասության հնչերանգին, մնացածները կարող են հետևել ընթերցողին:

3.Առաջադրանքներ ընթերցանությունից հետո,որոնք կստուգեն տեքստի ընկալման աստիճանը

Ընթերցանության ընկալման ստուգումը կատարվում է՝ սովորողների տեղեկատվությունը համեմատելով տեքստի բովանդակության հետ: Բոլոր ընտրված առաջադրանքները պետք է նպաստեն տեքստի ընկալումը դյուրացնելուն, բանավոր խոսքի զարգացմանը և գլխավոր ինֆորմացիայի ամրապնդմանը:

4.Ընթերցանության երեք տեսակները

Տարբերակում են տեքստի ուղղորդված ընթերցանության երեք տեսակ,իսկ ընթերցանության տեսակի ընտրությունը կախված է սովորողի լեզվամակարդակից և տեքստի բարդությունից:

- **Ընդհանուր ընթերցանություն**

Այն բանից հետո,երբ աշակերտները կարդում են տեքստը,ստուգվում է

ընդհանուր իմաստի ընկալման աստիճանը,այն է ամենակարևոր

ինֆորմացիան,կարմիր թելը, որը այս փուլի համար բավական է:

- **Ընտրողաբար ընթերցանություն**

Այստեղ ըստ ուսուցչի հայեցողության ուշադրություն է դարձվում տեքստի

կոնկրետ պարբերություններին կամ ինֆորմացիային:

- **Մանրամասն ընթերցանություն**

Բոլոր նյութանսերն ու մանրամասնությունները կարևոր են,այս դեպքում

տեքստը պետք է հասկանալ բառ առ բառ,պահանջում է բարձր

կենտրոնացում, շատ ժամանակ և իհարկե որպես օգնություն՝ անհրաժեշտ է

բառարան: Բառարանային աշխատանքի ժամանակ բացի անձանոթ բառերի

դուրս գրումից,արդյունավետ է կազմել հոմանիշներ և

8

հասկանիշներ,դարձվածքների թեմատիկ բառախմբեր,սովորած բառերն ու բառակապակցությունները օգտագործել գրավոր խոսքում: Իսկ մինչ բառարանի օգնությանը դիմելը,օտար լեզվով ընթերցելիս սովորողներն անխուսափելիորեն հանդիպում են անծանոթ բառերի,այդ իսկ պատճառով պետք է սովորեցնել նրանց բացահայտել անծանոթ բառի իմաստը հետևյալ կերպ.

.Կարդալ և հասկանալ անծանոթ բարդ բառը՝ծանոթ բառակազմական բաղադրիչների հիման վրա

.Կռահել անծանոթ բառի

նշանակությունը՝նախադասության ընդհանուր իմաստի ,համատեքստի, կամ այլ լեզուների նույնանիշ բառերի հետ նմանության հիման վրա /միջազգային բառեր/

.Կարդալ և հասկանալ տեքստի բառերի, առանձին

նախադասությունների, հատվածների, պարբերությունների միջև եղած

իմաստային կապը: Եթե ճանաչում են բառը, կարող են սեփական բառերով

մյուսների համար բացատրել: Երբեմն վերջում պարզ է դառնում, որ տվյալ

անծանոթ բառերի չիմացությունը բոլորովին էլ չի ազդում տեքստի հիմնական

բովանդակության, գլխավոր ասելիքի ընկալման վրա և այս դեպքում կարելի է

շրջանցել անծանոթ բառերը :

5. Ընթերցանության ստուգման ավանդական ձևերը

Ստուգման ավանդական ձևերն են ընթերցածի բովանդակության վերաբերյալ

հարցերի կազմում, տեքստի վերարտադրում և թարգմանություն, ինչպես նաև այժմ լայն

տարածում գտած ամենատարբեր **թեստեր**:

.Ընթերցած նյութը բաժանել առանձին- առանձին իմաստակիր հատվածների, դրանք վերլուծել, համադրել, եզրահանգումներ անել:

.հարցեր, որոնք կստիպեն սովորողին վերարտադրել տեքստը սեփական բառերով

.հարցեր, որոնք պահանջում են նշել ճիշտ է, կամ սխալ

Հարցադրումներ անել և պատասխանել տրված հարցերին

Դասավորել

-Դասավորել խառը տրված նախադասությունները՝ համարակալելով դրանք ճիշտ հերթականությամբ

Համեմատել և ճիշտ համակցել, համադրել տեքստի տարբեր մասերն ու նկարները

.Մասնատված տեքստի խառը կտորները ըստ տրամաբանական հերթականության

վերադասավորել՝ հարցերի կամ նկարների օգնությամբ

.Աշխատանք բառարանով, գտնել բառարանում, կարդալ և հասկանալ բառերի իմաստը. Որպեսզի բառը ավելի լավ տպավորվի հիշողության մեջ, խորհուրդ է տրվում նաև կազմել նախադասություն և անգիր սովորել:

.Հնարավորինս կրճատել տեքստը՝ չխախտելով հիմնական բովանդակությունը.

Ընտրել նախադասության շարունակությունը

.Ընտրել նախադասության սկիզբը

.Համապատասխանեցնել տրված բառերն ու բառակապակցությունները և դրանց

թարգմանությունները

Կազմել բաց թողնված բառերով տեքստ, որն իր մեջ կներառի տեքստի ակտիվ

10

բառապաշարը

Ուսուցիչն ունի ստուգման գործիքների մեծ ընտրանի, իսկ աշխատանքային ձևի ընտրությունը շատ անհատական է:

Եթե ուսուցիչը նպատակ ունի զարգացնելու նաև սովորողի գրելու կարողությունը ինչպես նաև վերլուծական մտածողությունը, կարող է հանձնարարել աշակերտին գրավոր արտահայտել իր դիրքորոշումը տեքստի վերաբերյալ՝ հնարավորինս կիրառելով ակտիվ բառապաշարը և հիմնավորել կարծիքը :

6. Դասի նպատակը տեքստի հետ աշխատելիս

Օրինակ 1. Կարողանում է հասկանալ գլխավոր ինֆորմացիան և կոնտեքստում բացել կարևոր բառերի իմաստները:

2. Ծանոթանալով օրինակ ճամփորդության միջոցներին և տուրիստական քաղաքների՝ կարողանում է գրել նամակ իր կատարած ճամփորդության մասին:

3. Կարողանում է զույգերով աշխատանքի ժամանակ կարդացածի բովանդակությունը իր սեփական բառերով այնպես ներկայացնել, որ ընկերը կարողանա իր մոտ նշել ամենակարևոր ինֆորմացիան:

4. Սովորողները կարողանում են երկխոսությունների միջոցով հարցնել տեղանքի, ճանապարհի մասին, ռեստորանում ուտելիք պատվիրել, խանութում գնումներ կատարել և այլն:

Ամփոփման փուլում պետք են այնպիսի առաջադրանքներ, որոնք վեր կհանեն սովորողի դեռ ունեցած դժվարությունները դրանք հետագայում վարժելու համար, ինչպես նաև որից պարզ կդառնա ,թե արդյոք ուսուցիչը հասել է դասի պլանում նշած իր նպատակին: Այս փուլին կարող են պատկանել տնային

առաջադրանքները, օրինակ տեքստի վերաբերյալ կարծիքի շարադրում, նամակ և այլն:

11

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ինչպես տեսանք, տեքստի ընկալումը ստուգելու գործիքների մեծ ընտրանի կա, որոնց արդյունավետ և ճշգրիտ ընտրությունից է կախված ուսուցչի պլանավորած դասի հաջողությունը:

Ամեն ինչ սկսվում է տեքստի ընտրության ճիշտ տեսակից՝ հաշվի առնելով տարիքային առանձնահատկությունը, աշակերտների լեզվամակարդակի աստիճանը և ուսուցչի՝ տվյալ դասի համար դրած նպատակը: Դասապրոցեսը մի ընթացք է, որի ժամանակ կարող են լինել տարբեր իմպրովիզացիաներ՝ կախված դասարանի ընդհանուր մակարդակից և ուսուցչի ստեղծագործական մտքից:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ <ՖՐԱՆՍԵՐԵՆ> ԱՌԱՐԿԱՅԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉ (3-9-րդ դասարաններ)

2. ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՁԵՌՆԱԻԿ 5-6. Թ. ԲԼԲՈՒԼՅԱՆ, Յ. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

3. Ինտերնետ

-armedu.am

-Arils.am „օտար լեզուների բնագավառ,,

- ԿԶՆԱԿ Հիմնադրամ «Ուսումնական նյութեր»